

Получена: 23.04.2019 г.

Приета: 24.04.2019 г.

СТУДЕНТИТЕ НА УНИВЕРСИТЕТА ПО АРХИТЕКТУРА, СТРОИТЕЛСТВО И ГЕОДЕЗИЯ ЗА УНИВЕРСИТЕТСКАТА БИБЛИОТЕКА (РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТНИ ПРОУЧВАНИЯ)

В. Кашукеев¹, В. Иванов², Т. Венелинов³

Ключови думи: университетска библиотека, студентска анкета, тенденции

РЕЗЮМЕ

Предизвикателства пред университетското образование в условията на дигиталната ера налагат значими промени в организацията на университетските библиотеки, породени от спецификата на обучението в диверсификацията на научните и образователни направления в Университета по Архитектура, Строителство и Геодезия (УАСГ), мощно навлизащите нови технологии, еволюиращата студентска психология, потребности и интереси. Проведена е анкета сред студентите в УАСГ, която са представени резултатите от нея. Те са сравнени с резултатите от сходна анкета, направена наскоро от студентския съвет на УАСГ. Анализът на резултатите аргументира необходимостта и целесъобразността от усъвършенстване, функционално реструктуриране и актуализиране на университетския информационен, образователен и научноизследователски комплекс.

1. Въведение

Човечеството навлезе в дигиталната ера понесено на гребена на информационната вълна. Обемът на научните знания, както и скоростта на внедряването им в живота са нечувани за информационната сфера до сега. Това поражда значителни проблеми при съхраняването и предлагането на информация пред публика. От друга страна, сградите

¹ Васил Кашукеев, ас. д-р арх., кат. „Обществени сгради“, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ № 1, 1046 София, e-mail: integra_cp@abv.bg

² Валери Иванов, проф. д-р арх., кат. „Градоустройство“, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ № 1, 1046 София, e-mail: valiv_far@uasg.bg

³ Тони Венелинов, доц. д-р, кат. „Водоснабдяване, канализация и пречистване на водите“, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ № 1, 1046 София, e-mail: tvenelinov_fhe@uasg.bg

на храмовете за предаване на знанието – университетите и техните информационни центрове – университетските библиотеки, у нас са до голяма степен консервативни по своя характер, организация и пространствена концепция. Явно е дошъл моментът за дългоочаквана и може би вече позакъсняла промяна.

Анкетите са теоретично обоснован научен инструмент за опознаване и изучаване на действителността. Изводите и заключенията от тях дават информация за типични и всеобщи свойства и качества на изследваната общност. Анкетното проучване е проведено в рамките на научноизследователски проект „културно-информационни и учебно-социални центрове в съвременната университетска среда”, финансиран от Центъра за Научни Изследвания и Проектиране (ЦНИП) на Университета по Архитектура, Строителство и Геодезия (УАСГ) през 2018 г. и е сред студентите относно университетската библиотека. То не се основава на специално разработен научен инструментариум. От всички 2533-ма студенти, обучаващи се в УАСГ, към момента на изследването са анкетирани 245 от всички курсове и специалности (86 студенти архитектура и урбанизъм и 159 студенти от инженерните специалности), или 9,67%, което дава необходимите основания на изследователския екип да счита, че обобщението на отговорите е с максимална степен на достоверност.

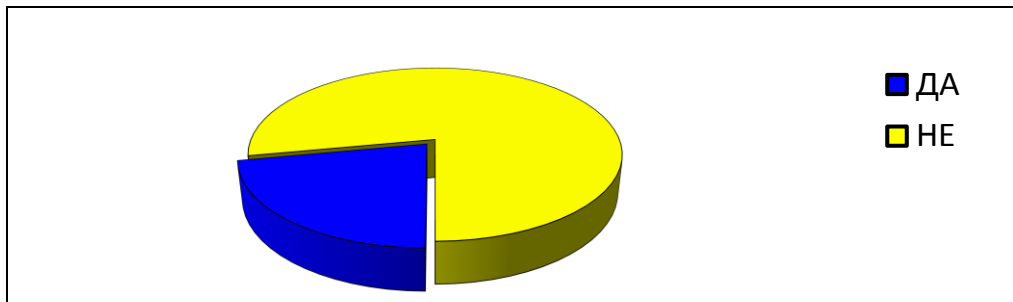
Проучването цели изясняване на предпочитанията, оценките, изискванията, препоръките на студентите относно съществуването на библиотеката – организацията на нейната работа, мнение за предоставените условия, материална среда и атмосфера, както и предложения за бъдещото ѝ развитие и усъвършенстване.

Обективният анализ и обобщения на резултатите са една от най-важните предпоставки, въз основа на която могат да се формулират основни предложения за развитие на библиотеката в съответствие с изискванията на потребителите ѝ. Получената от анкетното проучване информация е систематизирана и анализирана с оглед формулиране на обективни и обосновани препоръки за бъдещето на библиотеката на УАСГ. Въпросите са структурирани в четири основни групи: организационни въпроси; въпроси, свързани с материалната база; общи оценки и впечатления; изисквания и препоръки.

През 2019 г. в УАСГ се обучават 2416 студенти. Студентският съвет на УАСГ е провел анкета на подобна тематика, включваща 10 въпроса, които наподобяват или съвпадат със зададените година по-рано. Анкетата е сред 317 студенти (13,12%) от всички курсове (188 студенти от специалности „Архитектура” и „Урбанизъм”, и 129 от инженерните специалности на УАСГ). Резултатите от анкетата са публикувани във вестник В.Зор [1].

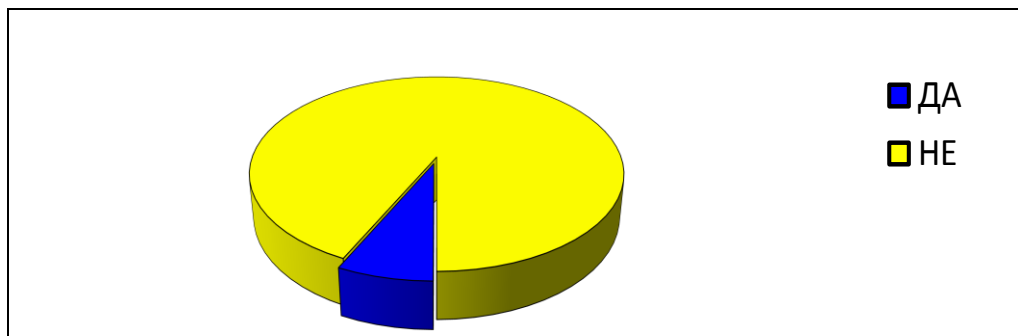
2. Анализ на получените резултати

2.1. Организационни въпроси

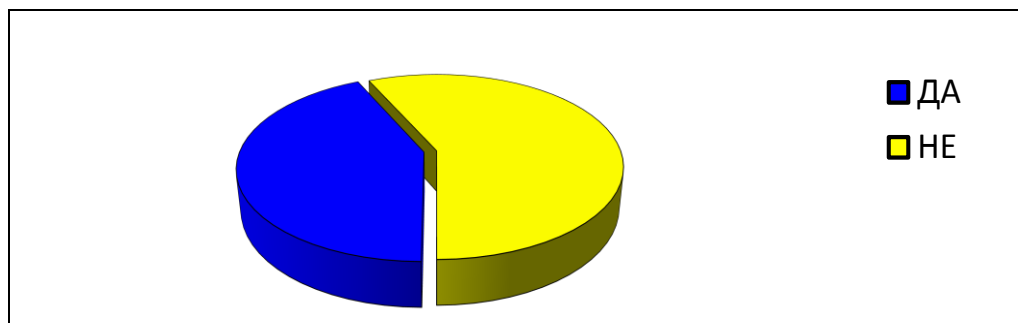
Фиг. 1. Посещавате ли често библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 22% от анкетираните отговарят с ДА, а 78% с НЕ (фиг. 1). Това не е изненадващо, като се има пред вид винаги празната читалня на библиотеката на УАСГ. Никак не е чудно, че през 2019 г. 42% от анкетираните отговарят, че посещават библиотеката поне веднъж в семестъра, а почти 20% (19,9%) не са я посетили никога. Явно липсва нещо, което да събуди интереса на студентите, да ги привлече и да оживи пространството. Вероятно причините са многопосочни и отговорите на следващите въпроси може би ще помогнат за изясняване на причините за това неестествено състояние, имайки предвид, че 24% отговарят, че са имали карта за библиотеката, но вече нямат такава. Бройката на студентите, които нямат карта е малко по-малък в сравнение с тези, които никога не я посещават (18,8%).

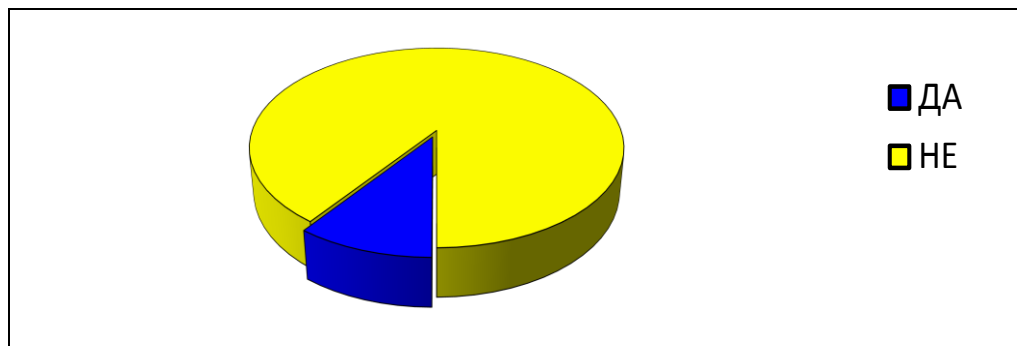
Фиг. 2. Прекарвате ли дълго време в библиотеката?

На този въпрос 7% от студентите отговарят с ДА, а 93% с НЕ (фиг. 2). Отговорите налагат категоричния извод, че библиотеката не е привлекателна среда за работа на студентите. Очевидно, освен че не я посещават, те свеждат до минимум времето за евентуално пребиваване в нея.

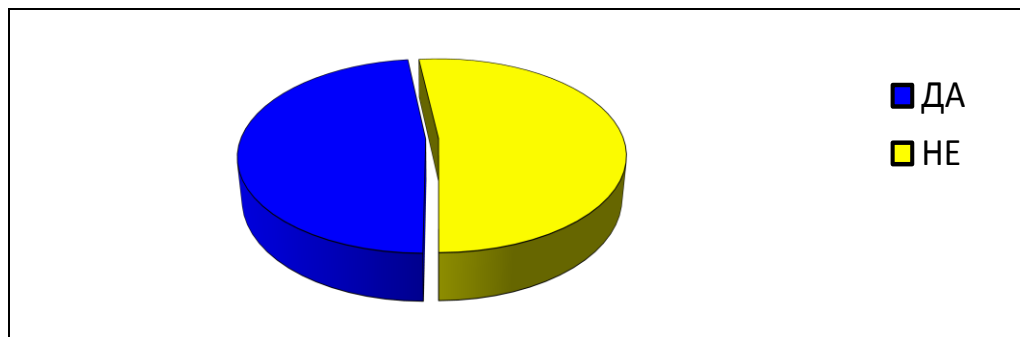
Фиг. 3. Намирате ли лесно информацията, която Ви е необходима?

На този въпрос 43% отговарят с ДА, а 57% с НЕ (фиг. 3). Засяга се директно организацията на работата и пространствените характеристики на библиотеката и според авторите това може лесно да намери своето решение. Необходимо е ежегодно пресяване на наличния книжен фонд на свободен достъп и неговото непрекъснато актуализиране, както и разбира се, усъвършенстване на системите за електронно търсене и получаване на информация. Редно е да отбележим, че не малка част от анкетираните са удовлетворени от бързината на информационното обслужване.

Фиг. 4. Мислите ли, че библиотеката на УАСГ разполага с най-новата и актуална информация?

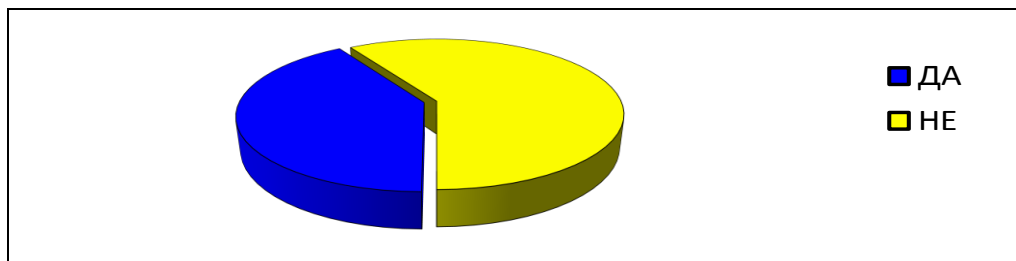
На този въпрос 10% от участниците отговарят с ДА, а 90% с НЕ (фиг. 4). Леко модифициран, този въпрос дава почти същите резултати в студентската анкета, където броят на отговорилите отрицателно, заедно с тези, които нямат мнение е 91,2%, за сметка на 8,8% отговорили с ДА [1]. Този резултат е много показателен за информационната база, с която разполага всяка съвременна университетска библиотека. Явно големите книжни фондове, с десетки хиляди томове вече представляват само проблем, а не качество за този тип сгради. Студентската читателска аудитория е изключително информирана, динамична и претенциозна, и се интересува само от най-актуалната и бърза информация. Всички информационни източници с над пет годишна давност, просто са излишни и неизползваеми. Това значително стеснява обема на книжния фонд на свободен достъп и освобождава пространство за други библиотечни дейности.

Фиг. 5. Имате ли лесен достъп до електронна информация в библиотеката на УАСГ?

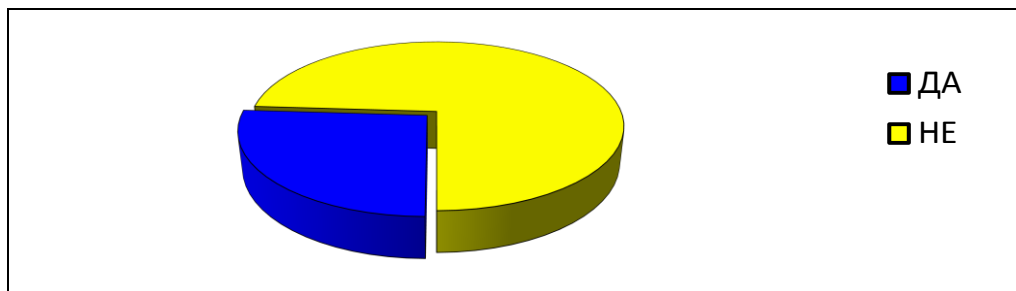
На този въпрос 48% от студентите отговарят с ДА, а 52% с НЕ (фиг. 5). Поставя се проблема за съвременната електронна съръженост на новата университетска библиотека. Конкретните проучвания на изследователския екип, проведени в библиотеката, показват наличие на съвременна електронна трансформация. Очевидно значителна част от анкетираните не знаят за нея и не ползват съществуващите електронни информационни източници.

2.2. Въпроси, свързани с материалната среда

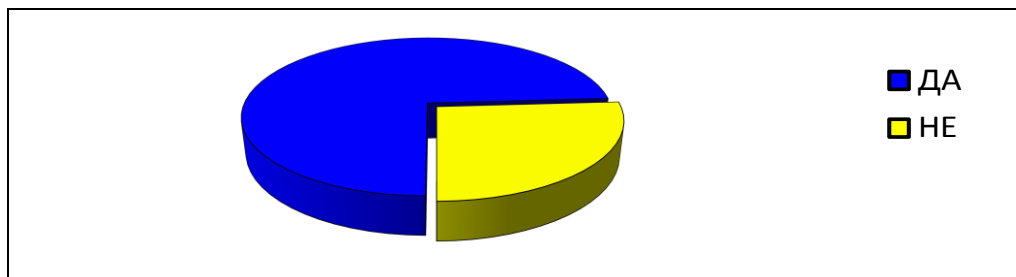
Фиг. 6. Можете ли лесно да ползвате собствени електронни устройства в мрежата на библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 41% от анкетираните отговарят с ДА, а 59% с НЕ (фиг. 6). 57,1% от студентите не са и опитвали да се възползват [1]. Отговорите илюстрират не добрата техническа съоразеност на университетската библиотека. Всички места в читалнята следва да бъдат свързани със зарядно устройство и да ползват свободен интернет.

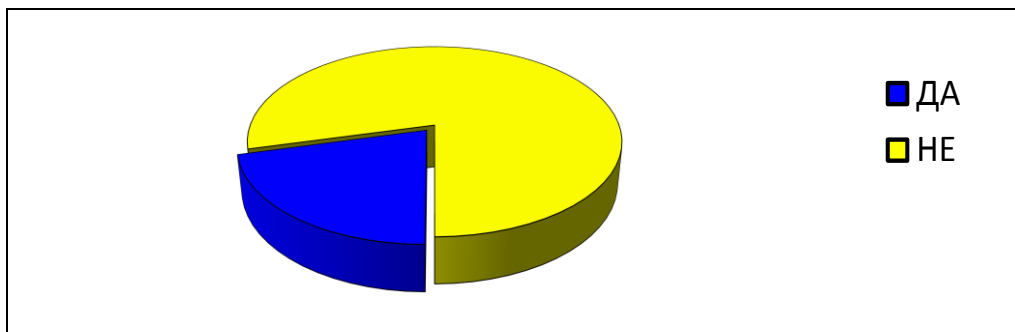
Фиг. 7. Можете ли да работите групово по различни проблеми в библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 26% от получените отговори са ДА, а 74% – НЕ (фиг. 7). Година по-късно броят на отговорилите с ДА намалява и е 16,7%, докато колебаещите се са станали 42,9% [1]. Явно при пространствената организация на университетската библиотека отсъства идеята за работни места в читалните, където студентите да могат групово в екип, без да пречат на останалите, да решават различни професионални и академични проблеми. Това е една възможност, която е широко прилагана и задължителна в съвременните университетски библиотеки по света.

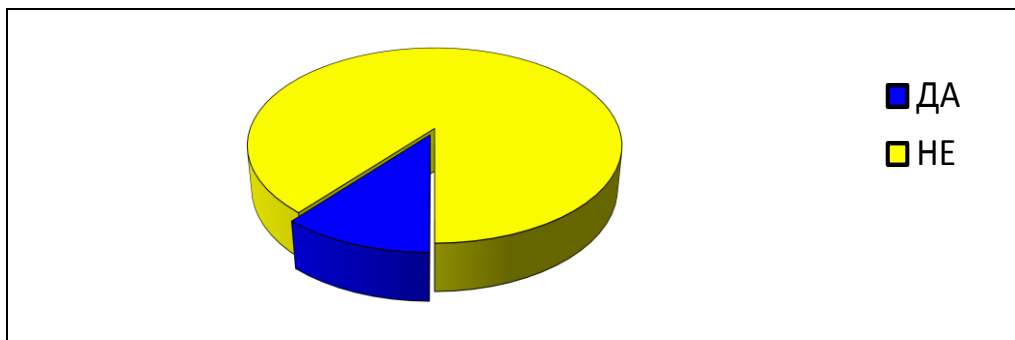
Фиг. 8. Можете ли да намерите работно място с пълно уединение и пълна тишина в библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 74% от анкетираните отговарят с ДА, а 26% с НЕ (фиг. 8). Тук има леко разминаване със студентската анкета, тъй като броят на позитивно отговорилите, колебаещите се и скептиците е почти равномерно разпределен (31,2%, 32,5% и 36,3%, съответно) [1]. Отговорът на този въпрос е с леко ироничен привкус, защото явно е много лесно да се намери тихо и спокойно място, в пълно уединение в една библиотека, в която по принцип изобщо няма посетители.

Фиг. 9. Случва ли се да работите по някакъв проблем в библиотеката на УАСГ?

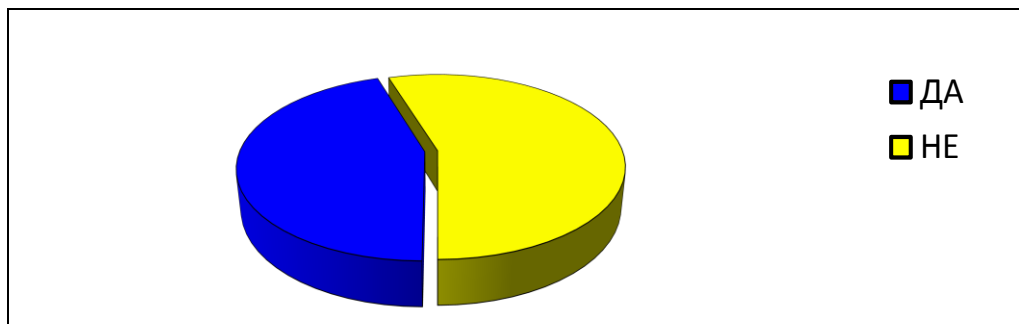
На този въпрос 21% от студентите отговарят с ДА, а 79% с НЕ (фиг. 9). Налага се извода, че студентите не припознават университетската библиотека като удобно, комфортно и креативно място за учебни, изследователски и други занимания.

Фиг. 10. Случва ли се да работите групово, с ваши колеги по някакъв проблем в библиотеката на УАСГ?

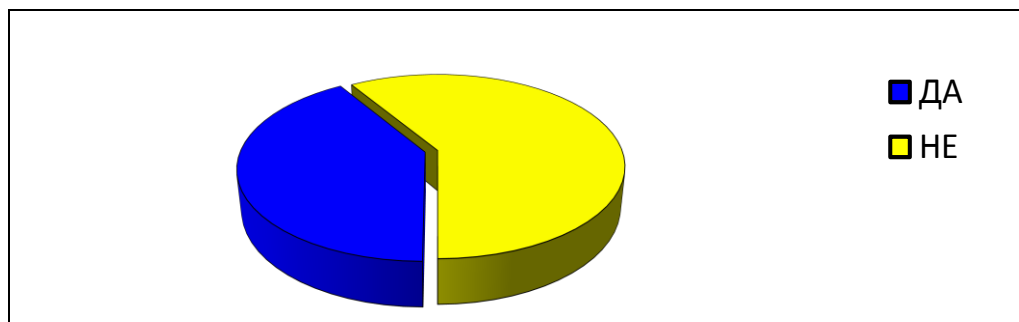
На този въпрос 11% от отговорите са ДА, а 89% са НЕ (фиг. 10). Явно битува усещането, че един работен, творчески процес не може да се осъществи в пространството на читалните на университетската библиотека. Проблемът отдавна е решен в модерните библиотечни центрове по света, чрез акустично сепариране на работни зони, които се превръщат в много ефективни пространствени акценти и правят още по-живо и интересно интериорното въздействие на пространството на читалните.

2.3. Общи оценки и впечатления

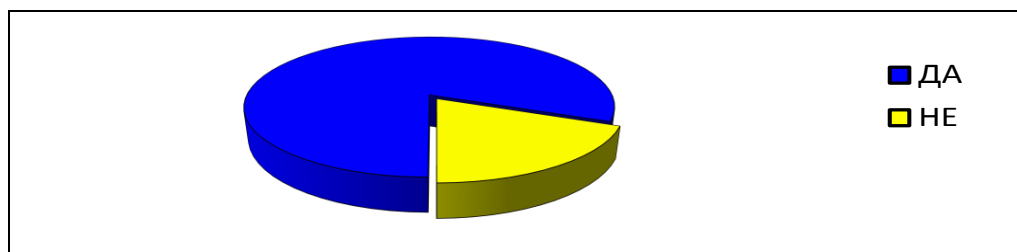
Фиг. 11. Харесва ли Ви библиотеката на УАСГ ?

Студентските отговори са 45% ДА и 55% НЕ (фиг. 11). Трябва да признаем, че резултатът ни изненада значително, тъй като напълно противоречи на процентите в отговорите от въпроси 1 и 2. Трудно е да си представим, че някой харесва нещо, което всъщност рядко посещава, а даже и да посети не ползва дълго време. Единственото обяснение, което можем да предложим е, че студентите наистина не могат да си представят, че една библиотека може да бъде нещо по-различно от това, което е създадено в УАСГ. Явно архитипът на скучната, мрачна и празна читалня, с неактуални книги не само владее умовете, но и се счита за единствената, безалтернативна възможност от голяма млада хора. Отговорът на въпроса показва и непознаване на безкористната амбиция на библиотечните служители да обновяват информацията и да модернизират и технологизират нейното експониране.

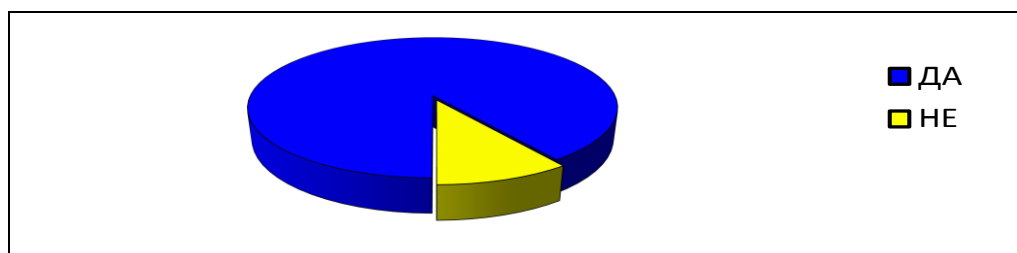
Фиг. 12. Чувствате ли се удобно в библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 41% от студентите отговарят с ДА, а 59% с НЕ (фиг. 12). Отговорът на този въпрос отново е леко изненадващ, поради явното противоречие с предходните отговори. Явно много студенти считат, че въпреки всички посочени недостатъци, състоянието на библиотеката е нормално за този тип пространства и за това е някак естествено и очаквано. Бихме искали да отдадем този факт по-скоро на слаба информираност, а вероятно и на незаинтересованост, отколкото на нежелание за нещо по-добро и интересно.

Фиг. 13. Мислите ли, че в пространството на библиотеката на УАСГ може да се организират интересни събития, свързани с учебния процес или с други общи проблеми?

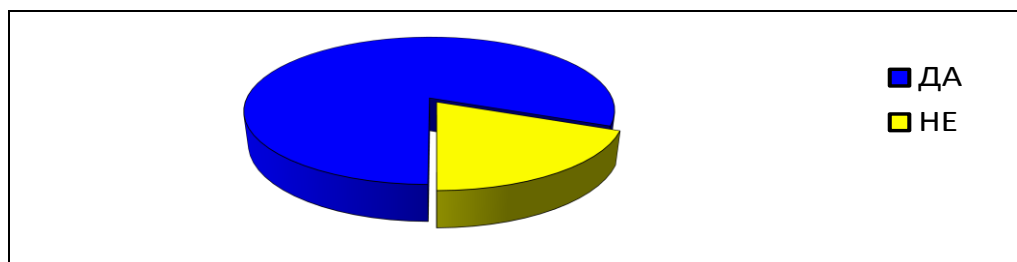
На този въпрос 81% от анкетираните отговарят с ДА, а 19% с НЕ (фиг. 13). Подобни резултати са се получили през 2019 г. – 75,1% ДА, 13,6% НЕ [1]. Видни са амбицията и желанието на студентите за по-добри и креативни пространствени решения в университетската библиотека. Въпреки сивата, безинтересна и демотивираща среда студентите биха искали да бъдат част от една по-жива, по-интересна и функционално обогатена библиотека, в чиито живот те да вземат активно участие.

Фиг. 14. Бихте ли прекарвали по-дълго време в библиотеката на УАСГ, ако тя се насити с нови активности?

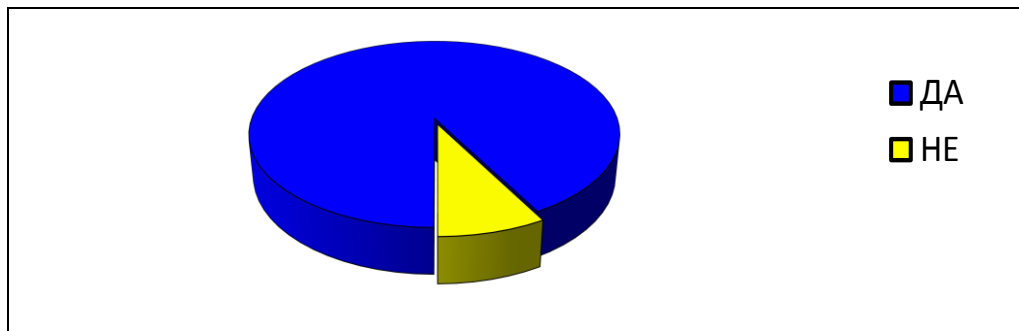
Отговорите са 90% ДА и 10% НЕ (фиг. 14). Почти същите отговори се получават и при новата популация анкетирани – 80,4% ДА, 16,4% отговарят „може би” и само 3,2% НЕ [1]. Тези отговори още веднъж потвърждават, че са налице всички предпоставки университетската библиотека да се превърне в едно много живо и интересно място. Необходимо е, обаче, тя значително да се усъвършенства и модернизира, и като организация на работата и като пространствена среда.

2.4. Изисквания и препоръки

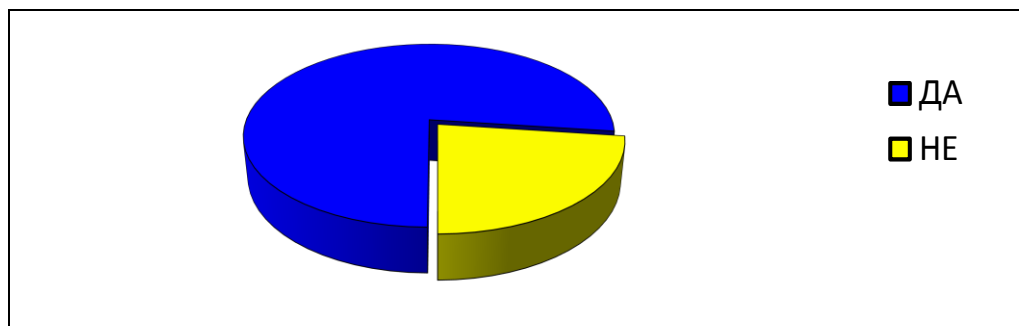
Фиг. 15. Мислите ли, че ако се оживи и обогати с допълнителни активности, би могло да се удължи работното време на библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 93% от анкетираните отговарят с ДА, а 7% с НЕ (фиг. 15), което доближава изискванията на нашите студенти към библиотечните пространства до най-добрите световни образци. Разбира се, че една жива и активна библиотека се превръща в един от най-важните елементи, в сърцето на университетската сграда и функционира в режим 24/7.

Фиг. 16. Мислите ли, че би било добре да се организират пространства за рекреация към библиотеката на УАСГ?

Отговорите се разпределят както следва – 92% отговарят с ДА, а 8% с НЕ (фиг. 16). Това ни показва, не толкова една несериозност у студентите и едно желание за непрекъснати развлечения, в противовес на работата и обучението, а по-скоро е стремеж за удобство при по-продължително ползване на информацията от библиотеката на място в читалните.

Фиг. 17. Мислите ли, че би било добре да има кафе към библиотеката на УАСГ?

На този въпрос 77% от студентите отговарят с ДА, а 23% с НЕ (фиг.17) и 70,7% към 22,4% година по-късно [1]. Резултатът е директно следствие от предишния въпрос и наистина считаме че в 21-ви век студентите са достатъчно възпитани и интелигентни, за да могат да опазят книгите и техниката в библиотеката от инциденти с нежелано внасяне на храна и напитки в зоната на читалните. И все пак, за немалка част, кафенето е удобство и комфорт, и вероятно добра възможност за по-уютна среда.

На въпроса „Бихте ли препоръчали нещо, което би подобрило атмосферата на библиотеката на УАСГ?“ палитрата от предложения наистина е много пъстра. Идеите варират от изключително скромни и минималистични до напълно радикални мерки за

промяна. Опитавме се да ги групираме в две направления. Първото се свързва предимно с подобряването на съществуващото положение на библиотеката, а второто предлага идеи за пространствена и функционална промяна на университетската библиотека [2]. Към първото направление от предложения можем да споменем :

- да се премахне напълно таксата за студенти при ползване на библиотеката;
- да отпаднат глобите и неустойките за просрочване, при връщане на заети книги от библиотеката;
- да се подобрят осветлението и отоплението;
- да се доставят нови маси и рафтове за книги;
- да се осигури свободен достъп до Интернет, контакти и разклонители;
- да се предлагат повече бройки от най-търсените издания;
- почти 90% от студентите биха искали да използват ISIC-картите си като читателски [1].

По-интересно е второто направление от предложения, които показват, че студентите наистина искат да получат най-доброто от информационната вселена на двайсет и първи век:

- да се оформи по-обширно и многофункционално пространство;
- да се подобри атмосферата на интериора, „за да не се чувстваме като в мавзолей“;
- да се обедини пространството с други прилежащи вътрешни пространства;
- да се разработи нов дизайн на пространството включващ повече активности;
- да се осигури широкоспектърно използване на пространствата на библиотеката – презентации, събития, срещи, лекции, дебати и др.;
- да се организират на зони с работни места и работа по разнообразни проекти;
- да се предвидят рекреационни площи и кафене;
- да се премине на работно време 24/7 с наемане на студенти срещу заплащане;
- библиотеката да се направи „готина“.

3. Заключение

На база на така проведения анализ на отговорите от анкетните проучвания можем да формулираме, като отправна точка за бъдещо осъвременяване на материалната среда и организация на работата на библиотеката, следните най-общи изводи:

- Пространствената организация на университетската библиотека е морално и материално демодирана и несъответства на съвременните потребности като интелектуален и информационен ресурс на потребителите си.
- Значителното изоставане на университетската библиотека спрямо добрите практики по света води до спадане на интереса и посещаемостта от страна на студентите. Това неминуемо изолира библиотеката, като институция, от творческия, информационния, образователния и изследователския процес в Университета.

- Студентската аудитория е на достатъчно високо ниво, за да установи проблемите, активно да работи по възможностите за тяхното отстраняване и да желае нова модерна библиотечна среда.
- Необходимо е прилагане на комплексен подход за функционалното обогатяване и осъвременяване на библиотеката на Университета, нейното ново пространствено и интериорно аранжиране и превръщането ѝ в един истински център на академичната общност.

Благодарности

Авторите изказват благодарност на студентите от УАСГ, които взеха участие в анкетата, на студентския съвет на УАСГ за проведената от тях анкета и предоставените резултати от нея, както и за финансовата подкрепа на Център за научни изследвания и проектиране при УАСГ по договор БН-207/2018.

ЛИТЕРАТУРА

1. Мнението на студентите. // В.Зор, 2019, 19: 8.
2. Иванов, В., Кашукеев, В. Бъдещето на университетските библиотеки. // Годишник на УАСГ, 2019, 52(2): 365 – 373.

THE PERCEPTION OF THE STUDENTS OF THE UNIVERSITY OF ARCHITECTURE, CIVIL ENGINEERING AND GEODESY FOR THE UNIVERSITY LIBRARY (RESULTS FROM STUDENT POLLS)

V. Kashukeev¹, V. Ivanov², T. Venelinov³

Keywords: university library, student polls, tendencies

ABSTRACT

Challenges that lay ahead of the university education in the frame of the digital era necessitate substantial changes in the organization of the university libraries, which are driven by the specifics in the education within the diversified scientific and scholarly topics for the University of Architecture, Civil Engineering and Geodesy, the powerful entrance of the new technologies, the evolving students' psychology, needs and interests. A student poll among the students of the UACEG is conducted and the results are presented. The results are compared with a similar poll, organized by the Students' Council of the UACEG. The analysis of the results justifies the necessity and advisability for improvement, functional restricting and actualization of the University information, educational and scientific center.

¹ Vasil Kashukeev, Assist. Prof. Dr. Arch., Dept. "Public Buildings", UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: integra_cp@abv.bg

² Valeri Ivanov, Prof. Dr. Arch., Dept. "Urban Planning", UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: valiv@uasg.bg

³ Tony Venelinov, Assoc. Prof. Dr., Dept. "Water Supply, Sewerage, Water and Wastewater Treatment", UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: tvenelinov_fhe@uacg.bg